

SIEVIN KUNNAN KONSERNIOHJE

Kunnanhallitus 19.10.2017 § 215

Kunnanvaltuusto 9.11.2017 § 83

Dnro KH:123/00.01.01/2017

voimaan 9.11.2017

Konserniohjeen sisällylys

1 Yleisosa

- 1.1. Kuntakonsernin määritelmä ja omistajapolitiikka*
- 1.2. Konserniohjeen tarkoitus ja tavoite*
- 1.3. Konserniohjeen soveltamisala*
- 1.4. Konserniohjeen käsittely ja hyväksyminen*
- 1.5. Konserniohjeen sitovuus*
- 1.6. Konsernin ohjaus ja johtaminen*
- 1.7. Velvollisuus hankkia kunnan kanta asiaan ennen päätöksentekoa*
- 1.8. Strateginen suunnittelu*

2 Talouden ja investointien suunnittelu ja ohjaus

- 2.1. Tilikausi, kirjanpito, tilintarkastus*
- 2.2. Raportointivelvollisuus*
- 2.3. Takauskysymykset, rahoitus, investoinnit*

3 Konsernin sisäiset palvelut

- 3.1. Hankintapalvelut*
- 3.2. Riskienhallinta*
- 3.3. Henkilöstöpolitiikka*

4 Tiedottaminen ja kunnan luottamushenkilöiden tiedonsaantioikeuden turvaaminen

5 Kunnan tytäryhtiöiden hallitusten kokoonpano ja nimittäminen

6 Kunnan tytäryhteisöjen hyvä hallinto- ja johtamistapa

7 Ohjeiden voimaantulo

Sievin kunnan konserniohjeet

Valtuuston 9.11.2017 § 83 hyväksymä

1 Yleisosa

1.1 Kuntakonsernin määritelmä ja omistajapolitiikka

Kuntakonserni on määritelty kuntalaissa kirjanpitolain konsernimääritelmän mukaisesti. Kuntalain 6 §:n mukaan yhteisö, jossa kunnalla on kirjanpitolain (1336/1997) 1 luvun 5 §:ssä tarkoitettu määräysvalta, on kunnan tytäryhteisö. Kunta tytäryhteisöineen muodostaa kuntakonsernin.

Kuntakonsernilla tarkoitetaan kunnan sekä yhden tai useamman juridisesti itsenäisen yhteisön muodostamaa taloudellista kokonaisuutta, jossa kunnalla yksin tai yhdessä muiden kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen kanssa on määräysvalta yhdessä tai useammassa yhteisössä (tytäryhteisö). Määräysvaltasuhde voi perustua myös siihen, että tytäryhteisöllä yksin tai yhdessä muiden tytäryhteisöjen kanssa on määräysvalta toisessa yhteisössä.

Kunnan omistajapolitiikan tavoitteena on turvata kunnan pitkäjänteinen toiminta ja varmistaa kunnan pääoman käyttöön sekä omaisuuden hankintaan ja hoitoon liittyvän päätöksenteon systemaattisuus, pitkäjänteisyys ja pääomien käytön tehokkuus. Omistajapolitiikalla ohjataan käyttöomaisuuden ja pitkäaikaisten pääomasijoitusten hankintaa, hoitoa ja luovutusta koskevaa päätöksentekoa kunnassa.

1.2 Konserniohjeen tarkoitus ja tavoite

Konserniohjeella tuodaan puitteet ensisijaisesti Sievin kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen omistajaohjaukselle kunnan tavoitteiden mukaisesti. Ohjetta sovelletaan soveltuvin osin myös omistusyhteisyyksiin ja kuntayhtymien omistajaohjauksessa.

Konserniohjeella pyritään yhteisöjen ohjauksen yhtenäistämiseen, toiminnan läpinäkyvyyden lisäämiseen, kunnan yhteisöistä saaman tiedon laadun parantamiseen ja tiedonkulun tehostamiseen.

1.3 Konserniohjeen soveltamisala

Näitä konserniohjeita sovelletaan edellä määritellyssä Sievin kuntakonsernissa sekä soveltuvin osin kuntayhtymissä ja omistusyhteisöissä.

Tällä hetkellä Sievi-konsernin rakenne on seuraava:

Tytäryhtiöt:

Sievin Teollisuuspuisto Oy

Kiinteistö Oy Sievin Jussi

Kiinteistö Oy Kenkäkangas

Kiinteistö Oy Sievin Kauppa- ja palvelukeskus

Kuntayhtymät:

Peruspalvelukuntayhtymä Kallio

Keski-Pohjanmaan koulutusyhtymä

Jokilaaksojen koulutuskuntayhtymä

Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä

Pohjois-Pohjanmaan liitto

Korpelan Voima kuntayhtymäkonserni

Osakkuusyhtiöt:

Kiinteistö Oy Sievin Vesitalo

Jokilaaksojen Kuituverkko-osuuskunta

1.4 Konserniohjeen käsittely ja sen hyväksyminen

Konserniohjeet hyväksyy kunnanvaltuusto.

Konserniohje käsitellään ja hyväksytään kunnan määräysvallassa olevien tytäryhteisöjen yhtiökokouksessa ja hallituksessa sekä muiden tytäryhteisöjen vastaavissa toimielimissä.

1.5 Konserniohjeen sitovuus

Hyväksyttyä konserniohjetta noudatetaan Sievin kuntakonserniin kuuluvissa tytäryhteisöissä, jollei niitä koskevasta lainsäädännöstä tai yhtiöjärjestyksestä tai säännöstä muuta johdu. Käyttäessään omistajaohjausta kunta ottaa huomioon kutakin yhteisöä koskevaan lainsäädäntöön sisältyvän yhteisön omistajien yhdenvertaisen kohtelun periaatteet. Konserniohje ei muuta tytäryhteisöjen, omistusyhteys- ja osakkuusyhteisöjen tai kuntayhtymän johdon oikeudellista asemaa tai vastuuta.

1.6 Konsernin ohjaus ja johtaminen

Sievin kuntakonsernia johtavat kunnanvaltuusto, kunnanhallitus ja kunnanjohtaja.

Kunnanvaltuusto määrittelee omistajapolitiikan linjaukset, hyväksyy kuntalain mukaan vuosittaisissa talousarvioissa tai muutoin strategiset, toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet sekä valvoo osaltaan niiden toteutumista.

Kunnanhallitus johtaa ja ohjaa Sievin kuntakonsernia sekä valvoo, että Sievin kuntakonsernin osat toimivat valtuuston asettamien tavoitteiden mukaisesti.

Kunnanjohtaja seuraa Sievin kuntakonsernin osien toimintaa ja tavoitteiden toteutumista ja arvioi konsernirakenteen kehittämistarpeita. Mahdolliset epäkohdat käsitellään konsernijohtossa ja niistä raportoidaan kunnanhallitukselle.

1.7 Velvollisuus hankkia kunnan kanta asiaan ennen päätöksentekoa

Tytäryhteisöt ovat velvollisia pyytämään ennen erityisen merkittäviä päätöksiä ohjeita kunnalta päätöksentekoa varten.

Yhteisön on hankittava jo asian valmisteluvaiheessa kirjallinen konsernijohtoon kanta seuraaviin toimenpiteisiin:

- tytäryhteisön perustaminen*
- yhteisön toiminta-ajatuksen, toiminnan tai juridisen rakenteen muuttaminen asioihin, jotka olennaisilta osin poikkeavat kuntastrategiassa ja talousarviossa tytäryhteisöille asetetuista tavoitteista*
- yhteisön toiminnan muuttaminen siten, että yhteisö voi menettää hankintalainsäädäntöön tai oikeuskäytäntöön perustuvan sidosyhteisöasemansa suhteessa kuntaan*
- hallituksen yhtiökokoukselle tekemä voitonjakoehdotus*
- yhtiöjärjestyksen ja sääntöjen muuttaminen*
- toimitusjohtajan valinta ja palkkausjärjestelmä ja sen muutokset*
- yhtiön henkilöstön kannustinjärjestelmä ja sen muutokset*

- pääomarakenteen muuttaminen
- toimintaan nähden merkittävät investoinnit
- varsinaiseen toimintaan kuulumattomat tai siihen vain epäsuorasti liittyvät investoinnit ja niiden rahoitus
- kiinteistö- ja yrityskaupat
- osakkeiden merkintä, mikäli osakkeiden ostamista ja omistamista ei erityisesti annettu yhtiön tehtäväksi
- toimintaan nähden tärkeän omaisuuden tai oikeuksien (ml. immateriaalioikeudet) hankkiminen, myyminen, vuokraaminen, luovuttaminen tai panttaaminen
- merkittävä lainanotto ja -anto sekä vakuuksien, takausten taikka muiden yhtiöitä sitovien merkittävien rahavelvoitteiden antaminen tai niiden ehtojen muuttaminen
- johdannaisinstrumenttien käyttö
- muuhun kuin yhteisön tavanomaiseen toimintaan kuuluvat tai epätavallisin ehdoin tehtävät sopimukset yhtiön ja sen osakkeenomistajan taikka hallituksen jäsenen välillä, kyseisten sopimusten muuttaminen sekä sopimukseen perustuvista oikeuksista luopuminen
- periaatteelliset tai taloudellisesti merkittävät sopimukset ja toiminnan laajakantoiset muutokset, merkittävät henkilöpoliittiset ratkaisut
- yhteisössä noudatettavan työehtosopimuksen valinta tai vaihtaminen
- eläkeyhtiön valinta ja vaihtaminen
- yhteisön omaisuuden luovuttaminen konkurssiin tai selvitystilaan taikka saneerausmenettelyyn hakeutuminen.

1.8 Strateginen suunnittelu

Kunnan ja sen tytäryhteisöjen välillä pidetään säännöllisesti suunnittelu- ja neuvottelutilaisuuksia yhteisten päämäärien ja strategioiden määrittelemiseksi.

2 Talouden ja investointien suunnittelu ja ohjaus

2.1 Tilikausi, kirjanpito, tilintarkastus ja raportointi

Tytäryhteisöjen tilikausi on kalenterivuosi. Yhteisöt laativat kirjanpidon yhtenäisesti siten, että tilinpäätöksistä on laadittavissa konsernitilinpäätös. Konsernitilinpäätös sisältää konsernitaseen, -tuloslaskelman, -rahoituslaskelman ja liitetiedot. Kunnan taloushallinto antaa ohjeet tilinpäätöksen laatimisesta ja tarvittaessa myös kirjanpidon järjestämisestä.

Tarkastuslautakunnalla on oikeus saada tietoja konsernijohdolta tytäryhteisön toiminnasta arvioidakseen valtuuston asettamien tavoitteiden toteutumista. Konserniin kuuluvien yksikköjen valitessa tilintarkastajia tulee pääsääntöisesti valita yhdeksi tilintarkastajaksi kunnan tilintarkastajien, tarkastuslautakunnan tai taloushallinnon edustaja.

Tytäryhtiöiden tulee järjestää riittävä sisäinen valvonta ja riskienhallintajärjestelmä. Tytäryhtiöiden tulee lähettää toimielintensä esityslistat ja pöytäkirjat konsernijohdolle.

2.2 Raportointivelvollisuus

Kunnan konserniin kuuluvien tytäryhteisöjen tulee raportoida toiminnastaan kunnanhallitukselle seuraavasti:

Tytäryhteisöjen tulee 15.10. mennessä toimittaa kunnanhallitukselle seuraavaa vuotta koskeva talousarvio. Talousarvioon tulee kirjata tytäryhteisön toiminnalliset, taloudelliset ja laadulliset tavoitteet.

Tytäryhteisöjen ja osakkuusyhteisöjen tulee 31.1. mennessä toimittaa tiedot konsernin sisäisistä tuotoista ja kuluista sekä saatavista ja veloista. Lisäksi tytäryhteisöjen ja osakkuusyhteisöjen tulee 28.2. mennessä toimittaa tilinpäätösasiakirjat käsittäen tuloslaskelman, taseen, tuloslaskelman ja taseen liitetiedot, talousarvion toteutumavertailun, toimintakertomuksen ja tilintarkastuskertomuksen.

2.3 Takauskysymykset, rahoitus, investoinnit

Mikäli yhteisö pyytää lainoille kunnan takausta, tulee tämän takauspyynnön yhteydessä laatia selvitys yhteisön liiketoiminta- ja taloussuunnitelmasta sekä takaukseen mahdollisesti sisältyvistä riskeistä, jotka saatetaan kunnanvaltuuston tietoon takauspäätöstä tehtäessä. Yhteisö ei ilman kunnanhallituksen lupaa saa antaa takauksia tai käyttää omaisuuttaan muiden velkojen vakuutena.

Sievin kuntakonsernin rahoitus järjestetään mahdollisuuksien mukaan keskitetysti siten, että voidaan päästä kaikkien kannalta parhaimpiin mahdollisiin lainaehtoihin. Tytäryhteisöjen tulee selvittää lainoitustarpeensa kunnalle ja sopia taloushallinnon kanssa lainoituksen järjestämistavasta.

Tytäryhteisöjen tulee toimittaa omistajalle viipymättä tiedot investointisuunnitelmista sekä tiedot toimintaa liittyvistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä. Tiedot tulee toimittaa myös mahdollisista yritysjärjestelyistä ja muista merkittävistä liiketoimintaan vaikuttavista muutoksista, vastuut sekä sitoumukset huomioiden niin, että konsernin kokonaisuuden kannalta väitetään tarpeettomat rahoituskustannukset.

3 Konsernin sisäiset palvelut

3.1 Hankintapalvelut

Tytäryhteisöjen hankinnat kuuluvat pääsääntöisesti julkisista hankinnoista annetun lain piiriin. Hankinnoissa on käytettävä hyväksi olemassa olevat kilpailumahdollisuudet ja pyrittävä ostajan kannalta kokonaistaloudellisesti edullisimpaan lopputulokseen. Tytäryhteisöjen tulee säännöllisesti neuvotella kunnan hankintavastuullisten kanssa tarkoituksenmukaisen yhteistyön aikaansaamiseksi hankinnoissa.

3.2 Riskienhallinta

Sievin kuntakonsernissa noudatetaan yhtenäistä riskienhallinta- ja vakuutuspolitiikkaa. Sillä määritellään ne periaatteet, joiden mukaan vahinkoriskejä siirretään vakuutusyhtiön vastattavaksi. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen kuuluu tytäryhteisöjen hallitusten ja toimitusjohtajien vastuulle. Tytäryhteisön hallituksen on huolehdittava siitä, että yhteisössä on määritelty sisäisen valvonnan toimintaperiaatteet ja menettelyt osaksi johtamista ja päätöksentekoa ja että yhteisössä seurataan valvonnan toimivuutta. Tytäryhteisön toimitusjohtajan on huolehdittava riittävän ja toimivan sisäisen valvonnan toteuttamisesta ja ylläpitämisestä sekä toimivuuden varmistamisesta.

3.3 Henkilöstöpolitiikka

Henkilöstöpolitiikan tulee Sievin kuntakonsernissa olla peruslinjaltaan kunnan henkilöstöpoliittisen ohjelman ja sen perusteella tehtyjen päätösten mukaista. Henkilöstön rekrytoinneissa on yhteisöjen noudatettava soveltuvin osin kunnan yleisiä rekrytointiohjeita ja toimitusjohtajan valinnassa on kuultava konsernijohtoa.

Henkilöstöä hankkiessaan tulee yhteisön ottaa huomioon Sievin kuntakonsernin sisäiset henkilöstön siirtotarpeet. Palkkauksessa ja muissa sopimuksenvaraisissa asioissa noudatetaan kunnan kanssa yhtenäisiä periaatteita. Konsernin keskitetty koulutus on myös yhteisöjen käytössä.

Johtamisen tulee olla avointa ja yhteistyöhön kannustavaa. Johtamisen tulee tukea henkilöstön osallistumista, luovuutta ja itsenäistä työtettä. Henkilöstön osaamista ja sen ylläpitämistä arvostetaan ja tuetaan. Ammattitaitoa kehitetään suunnitelmallisesti organisaation oman täydennyskoulutuksen ja itsenäisen opiskelun tukemisen kautta. Kunnan henkilöstökoulutustarjonta on myös tytäryhteisöjen käytettävissä.

4 Tiedottaminen ja kunnan luottamushenkilöiden tiedonsaantioikeuden turvaaminen

Kunnan on tiedotettava asukkailleen myös tytäryhteisöjen toiminnasta. Tytäryhteisöjen tiedottamisesta vastaa toimitusjohtaja. Yhteisen tiedottamisen on tuettava konsernin asettamia tavoitteita ja toimintapolitiikkaa sekä noudatettava kunnan viestintästrategiaa.

Luottamushenkilöllä on oikeus saada kunnan viranomaisilta tietoja, joita hän toimessaan pitää tarpeellisina ja jotka viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain mukaan eivät ole vielä julkisia, jollei salassapitoa koskevista säännöksistä muuta johdu. Tietopyyntö esitetään kirjallisesti konsernijohdolle, myös vastaukset tulevat konsernijohdon kautta Luottamushenkilö ei saa luovuttaa tietojensaantioikeuden nojalla saamiaan tietoja eteenpäin, koska kaikki tiedot on tarkoitettu vain hänelle henkilökohtaisesti luottamustehtävän hoitamista varten. Asiakirjoihin tulee merkitä, mikäli ne ovat salassa pidettäviä

5 Kunnan tytäryhteisöjen hallitusten kokoonpano ja nimittäminen

Kunnanhallitus ohjeistaa yhtiökokousedustajat kun hallitusjäsen ehdokkaita nimetään tytäryhteisöjen hallitukseen. Hallitusjäsen ehdokkaiksi tulee nimetä ja valita tasa-arvolain mukaisesti tasapuolisesti naisia ja miehiä. Tytäryhteisöjen hallitukseen voidaan nimetä kuntakonsernin ulkopuolisia henkilöitä, mikäli se on kuntakonsernin kokonaisedun näkökulmasta perusteltua. Tytäryhteisöjen hallituksella tulee kollektiivina olla toimialan tuntemuksen lisäksi riittävä liiketoiminnan ja talouden osaaminen sekä kyky ohjata toimitusjohtajaa yhteisölle asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Tytäryhteisöjen hallitusten jäseniä nimettäessä on hyvä ottaa huomioon myös mahdollisten eturistiriitojen vaikutukset yhteisön hallituksen toimintaan.

Kuntalain 47 §:n 4 kohdan perusteella kunnanhallitus tai johtosäännössä määrätty kunnan muu viranomainen antaa tarvittaessa ohjeita kuntaa eri yhteisöjen, laitosten ja säätiöiden hallintoelimissä edustaville henkilöille kunnan kannan ottamisesta käsiteltäviin asioihin.

6 Kunnan tytäryhteisöjen hyvä hallinto- ja johtamistapa

Konserniyhteisöjen tulee hyväksyä yhtiössä noudatettavat hyvän hallinnon ja johtamistavan periaatteet siten, että ne varmistavat, että tytäryhteisöissä toteutuvat terveet liikeperiaatteet, riittävä avoimuus, taloustietojen oikeellisuus, asianmukainen sisäinen valvonta ja riskienhallinta ja että kuntien omistuksia hoidetaan tarkoituksenmukaisesti, luotettavasti ja tehokkaasti kuntakonsernin kokonaisuutena turvaten.

7 Ohjeiden voimaantulo

Nämä konserniohjeet tulevat voimaan 9.11.2017 ja ne korvaavat uudella hallintosäännöllä 1.6.2017 kumoutuneet, valtuuston aikaisemmin hyväksymät konserniohjeet.